

Dicere quod illud fragmentum sit omnino supposititium et adulterinum, videtur assertio duriusculæ digestionis. Quid ergo? Fuerint fortasse particulæ aliquæ ex affectione et genio particulari ab interpolatore huc intrusæ; vel si hoc non videatur simile vero, confusio Swithuni senioris cum juniore satis fecunda potuit esse mater, ut fabulam prædictam enixa sit. Hoc tamen ultimum non videtur sufficere ad præsentem controversiam dirimendam, quia habetur adjunctum nomen « Helmstani, venerabilis abbatis cathedralis ecclesiæ, » qui Helmstanus vixit cum juniore Swithuno: nisi forte duo etiam Helmstani fuerint, quorum primus fuerit abbas tantum cathedralis ecclesiæ, secundus vero ejusdem ecclesiæ episcopus et synchronus Swithuno nostro. Id quod non vacat indagare. Verum de his plus quam satis. Nunc ad alia properemus.

27. Extremus jam labor sit, discutere, quo anno sanctus Præsul e vivis cesserit. De hoc tempore satis convenit inter auctores, exiguo duntaxat inter eos relicto unius anni discrimine. « Ejus obitum, inquit Mabilio in compendio vitæ S. Swithuni, pluries jam citato, in annum Christi 862 referunt Gotselinus, Matthæus Westmonasteriensis, Florentius Wigorniensis, et cum eis cardinalis Baronius. Annum sequentem præferunt Wilhelmus Malmesburiensis in Pontificibus, Symeon Dunelmensis in lib. De gestis regum Anglorum, et Rogerius Hovedenus. Diem sextum ante Nonas Julii adsignat idem Gotselinus, et cum eo Martyrologium Romanum, et alia recentiora. Longe errat Egilwardus in libro De Vita S. Burchardi episcopi Wirtziburgensis, qui Burchardum ejusdem S. Swithuni fratrem germanum fuisse appellat, cum cen-

tum annis Burchardus Swithunum antecesserit. »

29. Auctoribus postremo loco enumeratis, ac mortem Swithuni anno 863 consignantibus, adhæret Mabilio loco proxime citato; ubi eundem quoque annum notat. Quid coegerit ipsum recedere a sententia Gotzolini, supra num. 41 pluribus laudati ex eodem Mabilione, ignorare me fateor, neque satis video subesse causæ cur relicta ejus sententia, Sancti nostri obitum figentis anno 862 aliorum recentiorum auctorum placito me conformem, dictum obitum annectentium anno duntaxat proxime sequenti, videlicet 863. Præferendum itaque censeo annum 862. Majores nostros secutus, qui jam pridem ad diem vi Aprilis; pag. 54 in annotatis litt. l, ejusdem fuere sententiæ; « S. Swithunus... sedit ab anno 858 ad 862. » Ex dictis lapsus errore convincitur ac criminaretur, aliorum toties hypercriticus Bailletus, dum in Vita S. Swithuni asserit, quadraginta pene annorum spatium in episcopali munere eum impendisse. Corollarii loco adjicio ea quæ notavit scholiastes Historiæ Wintoniensis in parte prima Angliæ sacræ a Warthone editæ, qui in hæc prædictæ historiæ verba, « Decessit autem S. Swithunus, anno Dominicæ incarnationis 863, » ita commentatur: « Sic quidem Hovedenus, Mailrosensis et plures alii. Vere autem obiit anno 862, vi Non. Julii, feria v; quod ex Wigornienti et Westmonasteriensi constat. Sic et Historiola Wintoniensis Ms. quæ Swithunum 862, anno iii Ethelberti regis obiisse memorat. Crasse errant Annales breves Wintonienses, qui nativitatem Swithuni in annum 826, obitum in 872 protelant. « Hæc præfatus pro lectoris institutione de rebus, ad S. Swithuni Vitam ac miracula pertinentibus, apographa nostra subjicio. »

VITA S. SWITHUNI

(Acta Sanctorum Bolland. uti supra ex Surio et Capgravio.)

1. Glorioso rege Anglorum Egberto (40) regnante, qui regi Kinegilpho (41), ab idololatria per beatum Birinum (42) converso, octavus (43) in regni administratione successit, beatus Swithunus, Pater et pastor in Ecclesia Dei futurus, cursus sui in stadio mundi hujus exigendi, divina ordinante misericordia, accepit exordium. Annis vero puerilibus pia simplicitate transactis, jugum Dominicæ servitutis suis humeris imponi voluit susceptumque humiliter viriliterque portavit. Itaque in clerum adscitus, de gradu in gradum, de virtute in virtutem, gressus ejus Deo per omnia dirigente, conscendens, sub Helinstrano (44) Wintano episcopo, ad sacerdotii honorem pro-
vectus est. Porro autem curabat seipsum ministrum

(40) Rex orientalium Saxonum. Regnare is cœpit anno 800, desiit sub initium anni 857, die iv Februarii, uti tradit Alfordus in Annalibus Ecclesiæ Anglicanæ tom. III, ubi plura.

(41) Al. *Kinegilsus*. Auspicatus regnum anno 612, obiit 642, de quo plura apud dictum Alfordum tomo II.

(42) Ad superos discessit anno 650, colitur die iii Decembris tanquam occidentalium Saxonum apostolus, de quo alias erit pluribus agendum ex professo, eodem die.

ideorum et probabilem Deo semper exhibere, verbum veritatis recte et catholice tractare, humanitati et mansuetudini studere, opera pietatis ante omnia exercere, non recte neque ordine viventes, virga castigationis corrigere, humiliter omnibus inservire.

2. Ejus fama ubi ad regis aures pervenit, ab illo accersitus est, et inter præcipuos amicos numeratus. Commendavitque ei rex filium suum Adulphum (45) liberalibus disciplinis erudiendum, et sanctis moribus instruendum; quem postea subdiaconum ordinavit. Attamen patre ejus sine hærede ex hac vita decedente, cum præter eum nullus alius hæres superesset, Leone (46) pontifice dispensante, uxorem duxit. Defuncto vero Helinstano episcopo, omnium

(43) Juxta Alfordi indicem chronologicum, qui habetur ad calcem tomi III Annal. eccl. Angl., Egbertus a Kinegilso est numero undecimus.

(44) De Helinstano seu Helmstano satis multa in comm. prævio.

(45) Al., *Ethelwolfus*, *Ethelwulphus*, *Alidulphus*.

(46) Dispensasse cum illo refert sæpe dictus Alfordus, tomo III, pag. 54, Leonem III, Romanum pontificem; itaque ante annum 817, cum anno præcedente 816 obierit dictus pontifex.

votis Swithunus electus est. Ejus precibus et exhortationibus rex Adulphus permotus, ecclesiis Dei universam decimam terræ regni sui benigne donavit, libereque sibi vindicare concessit. Idem sanctus episcopus pontem Wintoniensem, qui est ad orientem, construxit. Cumque ei ædificandæ sollicitam navaret operam, quodam die, illo ad opus residente, quædam pauperula mulier eo venit, ova venalia in vase deferens. Quam apprehensam operarii lascivientes et ludibundi magno incommodo affecerunt, ovis universis non ereptis, sed con fractis. Illa igitur pro illata injuria damno dato, cum lacrymis et ejulatn coram episcopo conquerente, vir sanctus pietate permotus, vas, in quo erant reposita ova, corripit, dextra signum crucis exprimit, ovaque incorrupta et integra restituit.

5. Solebat vero studiose fabricare ecclesias iis locis quibus non erant, porro dirutas et con fractas instaurare. Dedicaturus sacras ædes, non equo vehabatur sublimis, nec sæcularis pompæ apparatus sibi adhibebat; sed clericis et familiaribus suis comitantibus, nudis pedibus humiliter incedebat. Ad convivia sua accersebat non locupletes, sed egenos et pauperes. Os ei semper apertum erat ad cohortandos peccatores ad agendam pœnitentiam. Monebat stantes darent operam ne caderent, lapsos, ut resurgerent. Cibum non ut ventrem sarciret, sed pro suâ sustentatione parce et moderate sumebat. Post multas vigilias multosque labores, ne deficeret, somni paululum admittebat, psalmis et canticis spiritualibus semper intentus. Proximis semper, perinde ac sibi ipsi, quod utile, quod honestum, pium et sanctum esset, modesto et humili sermone proponebat. Vixit vir beatus usque ad vitæ exitum in vera observatione mandatorum Dei, omni custodia servans cor suum in omni munditia et spirituali puritate, catholicæ et apostolicæ doctrinæ custos integer, filiorum spiritualiter regeneratores in sanctæ conversationis studio eruditor pervigil et magister. Humilitatem et mansuetudinem accuratius sectabatur. Denique pacem et sanctimoniam sequens, fontem vitæ et sempiternæ beatitudinis sitiebat. Atque ita feliciter migravit ab hoc sæculo ad sidereas mansiones sexto Nonas Julii, anno salutis octingentesimo sexagesimo secundo (47). Jussit vero non intra ecclesiam, sed extra ejus septa, indigno et vili loco se tumulari (48).

4. Post obitum suum multis coruscavit miraculis. Inter quæ apparuit cuidam viro (49), incredibili membrorum omnium infirmitate laboranti, admonens, ut Ethelwoldum Wintoniensem episcopum adiret, diceretque ei divinæ providentiæ ita visum ut corpus ipsius a loco, in quo conditum erat, sublatum, intra ecclesiam digniori loco honorificentius tumuletur. Si diffidat et hæsitet, testimonii loco habiturum sanitatem, quam, profligato

A eadem hora morbo, quo diu laborasset, illico esset recuperaturus. Addidit etiam ut ad locum sepulturæ veniat, unum ex ferreis annulis, qui etiamnum lapidi infixi visuntur, sine ulla lapidis læsione extracturus, rursusque pari facilitate, nihil læso lapide, in suum locum repositurus. Surgit ille perfecte sanus, uti prædicta erant, omnia reperit, cunctaque ex episcopo enarrat. Incurvum quemdam, et pecudum more, prono vultu terram respectantem, sanum et incolumem reddidit. Vir quidam nobilis et dives, cum meridiano tempore ad fluminis ripam deambularet, vidit subito apparentes sibi tres ultra modum horrendas, quasi mulieres statura immensa. Eæ fugientem illum comprehendentes, et multis modis affligentes, pestiferoque flatu suo pene suffocantes, incredibili horrore affectum, insano similem reddiderunt. Adducto autem ad ecclesiam, nocte apparuit sanctus Swithunus, et, omni pulso dolore, sanitati eum restituit.

5. Cum Ethelwoldus episcopus corpus beati viri e terra levaret, mira odoris fragrantia omnes pervasit, mulier cæca visum recepit, et multi diversis pressi ægri tudinibus, ejus meritis curati sunt. Ea translatio incidit in annum centesimum decimum ab obitu illius, Incarnationis vero Dominicæ nongentesimum septuagesimum primum, et Idus Julii. Eodem die puerum, a nativitate mirabiliter contractum, sanavit; tribus mulieribus, oculorum lumine orbatis, visum restituit; nexibus ferreis mulierem in carcere compeditam, ruptis vinculis, liberavit; paralyticum curavit; matronam nobilem, sed cæcam, illuminavit; viginti quinque homines variis vexatos morbis, qui e locis diversis venerant, uno die perfecte restituit; cæcos aliquot, duas contractas feminas intra unum diem; triginta et sex e diversis locis venientes, nec unius generis laborantes ægri tudinibus, trium dierum spatio, neque diu post, centum viginti quatuor, intra dies quatuordecim curavit.

6. Rex Edegardus ob coercenda furta lege sanxit ut in furto deprehensus oculis privaretur, auribus, manibus pedibusque præcisis, cute capitis nudaretur, sicque feris et avibus laniandus objiceretur. Accidit vero innocentem quemdam ea pœna multatum, pene amittere auditum, obstructis sanguine aurium meatibus. Delatus a parentibus in oratorium S. Swithuni, ut solus auditus ei redderetur, non id modo impetravit, sed etiam alia, quæ non rogaverat. Mulierem quamdam dormientem ostio aperto in villa civitatis Wintoniensis, lupus e lecto absportavit in silvam, et horrendo ululatu alios ad se lupos ascivit. Mulier et inedia et ætate debilis, quid faceret ignorabat. Convertitur ad preces, divinam implorat opem, S. Swithunum appellat. Lupus, ejus audito nomine, obdormivit, mulier se subducit; lupus evigilans, cum sociis eam insequitur, sed lædi

(47) Annum hunc nos signandum diximus in commentario prævio num. 28, potius quam sequentem.

(48) Plura in comm. prævio.

(49) De hoc et sequentibus miraculis ad quæ infra dabuntur.

non potuit quam Dei et beati pontificis misericordia A illis, qui eo in loco preces funderent, stipem acciperet, accessit. Cumque paululum illic obdormivisset, visum est ei S. Swithunum adesse, lepram ipsius manu abstergere, et morbum illum omnem repente ab ipso depellere. Evigilans, lætus coram omnibus cingulum solvit, et se purgatum ostendit.

7. Statuam quamdam S. Swithuni episcopus Schireburnensis a fratribus acquisitam, honorifice in ecclesia sua collocavit, ubi præclara miracula crebro edi solebant. Ad hanc statuam quidam leprosus non curationis obtinendæ causa, sed ut ab

HISTORIA TRANSLATIONIS ET MIRACULORUM

Auctore ut videtur Lantfiedo (50) monacho Wintoniensi in Anglia.

Ex antiquissimo ms. Bigotiano.

CAPUT PRIMUM.

S. Swithuni corpus divinitus ostensum, ac miracula.

1. Temporibus felicissimi Fabgari [Eadgari] (51) regis Anglorum ac gloriosissimi totius Albionis (52) insulæ imperatoris, anno Incarnationis Domini nostri ac Salvatoris mundi Jesu Christi 971, indictione XIV, cunctipotens Deitas dignata est ostendere Anglis (53) Saxonibus sanctum corpus beati Swithuni antistitis, per cujus merita tot languentes, Deo favente, pristinae sanitati sunt restituti, quot nemo vivens unquam nec vulgante fama audivit, nec corporeo visu conspexit, nec legendo didicit, ad sancti alicujus tumulum curatos fuisse. Hujus tamen mirabilis præsulis vita, et prisca conversatio nobis incognita sunt, quia scripta minime habentur; sed clementia omnipotentis Dei merita ejus mirabilis coruscantibus, evidentissime manifestare dignata est.

2. Triennio igitur antequam sanctæ prædicti præsulis exuviæ de mausoleo, quo olim fuerant humatæ, a reverendissimo ejusdem loci antistite Athelwoldo fratribusque ejus essent sublatae, apparuit ipse sanctus in somno cuidam veridico fabro, angelica præclarus effigie, dicens ad eum: Nunquid ad illum agnoscis canonicum, qui cum cæteris prave viventibus nuper a vetusto (54) expulsus est monasterio? Ut eum recognoscas dilucide, Eadsinus nuncupatur vocamine. Faber respondit: Quondam illum novi, Pater, modo tamen nescio ubi est. Cui præsul ait: Nunc Wincecumbe (55) degit. Et adjecit: Ego te

B rogo, tuncque in nomine Christi præcipio ut ad illum propere pergas, meaque jussa illi dicas: Hoc tibi, Eadsine, præsul mandat Swithunus, quatenus ad Wintoniensem festinanter pergas civitatem, dicasque antistiti, qui modo tandem regit dioccesim, cui olim præfui, ut corpus meum de sepulcro elevet, et in ecclesia collocet, quoniam quidem cœlitus illi est concessum quod tempore suo manifestandus sum.

5. Faber vero ait ad sanctum: Domine, nullo modo voluerit mei credere dictis. Vir sanctus inquit: Ut tuis credat sermonibus, dñe ei, ad meum quo pergat tumulum, et trahat unum anulum, ex his ternis qui sunt fixi mei cooperulo sarcophagi. Si confestim subsecutus fuerit illum, hoc sit ei vere manifestum, quoniam te misi ad illum. Sin autem illum minime hinc poterit evellere, tunc nulla ratione tibi debet credere. Potes deinde illi indubitanter referre quod si utriusque vitæ desiderat perfrui sospitate, debet mores et actus commutare in melius, et ad cœlestis patriæ beatitudinem incessanter festinare. Quin etiam omnibus vaticinando prodas quod mox ut meam aperuerint sepulturam, reperient thesauros tam inæstimabiles, tamque pretiosos ut quidquid usquam est auri et gemmarum, vilescet in comparatione horum. Postquam talia fabro edicta sanctus vates tradidit, cœlos subvolando petiit. Verum faber ille, primo metuens videri falsidicus, hanc visionem prorsus nemini ausus est prima vice indicare viventibus.

D 4. Qui secundo commonitus ac tertio ab eodem sancto præsule acriter increpatur cur nollet suis pag. 254.

(50) In commentario prævio attigimus ea quæ huc spectant.

(51) Alibi *Edgarus* scribitur. Alfordus noster tom. Annal. Ecclesiæ Anglicanæ natalem ejus ponit anno 943, ex antiquioribus; mortem anno 975, qui et de illo agit tomo citato locis variis.

(52) Id est, *Britannia*. Aristotelis interpres apud Cellarium lib. III Geographiæ Antiquæ cap. 4, pag. 280, dixit *Albion* et *Jerna*, id est *Britannia* et *Hibernia*, ut conficitur ex eodem Cellario ibid.

(53) Ea designatur hic Angliæ pars in qua jacet Wintonia. De Anglorum et Saxonum in Britanniam adventu agit Malmesburiensis lib. I De gestis regum Anglorum, cap. 4.

(54) Dilucidationem hujus loci quære ex iis quæ dicta sunt in comm. prævio sub initium, num. 18.

(55) Locus mihi incompertus. Quid si fuerit pagus aliquis, vel oppidulum ignobilioris notæ